

Класифікація видів та корпоративних форм підприємництва

В залежності від характеру та спрямування діяльності розрізняють такі види підприємництва: інноваційне, ринкове підприємництво або арбітражування, та франчайзинг.

Інноваційне підприємництво – це підприємницька діяльність, що здійснюється на основі комерційного використання нововведень та є одним із джерел науково-технічного прогресу. Розвитку інноваційного підприємництва значною мірою сприяють розгалуженість та рівень розвитку інноваційних банків і фондів, які є базою первинного кредитування вищезазначених підприємств.

Ринкове підприємництво (арбітражування) – це підприємницька діяльність, що спрямована на отримання прибутку за рахунок різниці між ціною закупівлі і продажу товарів і послуг. Особливе значення техніка і технологія продажів мають саме в цьому виді підприємництва. Арбітражування найбільш поширене, насамперед, в торгівлі та на фінансових ринках.

Франчайзинг – це підприємницька діяльність, яка здійснюється на основі ліцензії відомої фірми. При цьому підприємство, що працює за напрямом франчайзингу, отримує право на продаж товарів та ведення виробництва з використанням торгівельної марки даної фірми.

Поряд із розглянутими термінами існує ще декілька визначень, без яких усвідомлення різних форм підприємницької діяльності не буде повним.

Малий бізнес – це сукупна діяльність малих підприємств та окремих громадян (фізичних осіб) з метою отримання прибутку.

Підприємець – це юридична особа, яка по-новому поєднує і використовує ресурси, технології та потенційні можливості розвитку свого підприємства. Вона вбачає сутність підприємництва у постійному впровадженні інновацій на підприємстві, розширенні і пошуку нових ринків збуту продукції та напрямів діяльності свого підприємства.

Громадянин-підприємець – це фізична особа, яка є суб'єктом правових відносин певної країни та здійснює систематичну зареєстровану підприємницьку діяльність без створення дійсного підприємства (юридичної особи).

У відповідності до чинного законодавства України, підприємництво може здійснюватись у будь-яких організаційних формах за вибором підприємця: **індивідуальній, сімейній, приватній, колективній, спільній, орендній та державній (або державній комунальній).**

З огляду на способи і методи досягнення цілей, підприємницька діяльність поділяється на **позитивну і негативну**. Перший тип пов'язаний з цивілізованим шляхом отримання прибутку за рахунок надання суспільству можливостей у галузі товарно-грошового обміну, і називається **конструктивним** підприємництвом. Така діяльність асоціюється з поняттям економічної культури і спрямовується на забезпечення інтересів суспільства.

Другий тип характеризується методами та шляхами отримання максимального прибутку, не сумісними з існуючими нормами моралі та закону.

Виділяють два види негативного підприємництва: **наси́льницька діяльність**, пов'язана із силовими методами отримання благ, або **злочинність**; та **тіньова економіка**, що поділяється на **неофіційну** (тобто ту, що уникає державного податкового та статистичного обліку) і **фіктивну** економіку, що пов'язана з ошукуванням партнерів та клієнтів, тобто **шахрайство**.

Діючі підприємницькі структури розподіляють за такими ознаками:

економічним призначенням – виробництво засобів виробництва, предметів споживання, ідей та послуг, духовно-культурне виробництво;

масштабами виробництва – індивідуальні, серійні, масові;

рівнем спеціалізації – спеціалізовані, універсальні, змішані;

кількістю персоналу – малі, середні, великі;

галузями виробництва – промислові, будівельні тощо;

сферами виробництва – виробничі і невиробничі;

новими формами господарювання – фірми, контори, бюро, групи, агентства, біржі, фонди тощо.

Як особлива форма підприємницької діяльності розглядаються **об'єднання підприємств**. До них відносять:

Асоціації – договірні об'єднання, створені з метою постійної координації господарської діяльності. Асоціація не має права втручатись у виробничу та комерційну діяльність будь-кого з її учасників.

Корпорації – договірні об'єднання, створені на основі поєднання виробничих, наукових та комерційних інтересів з делегуванням окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників.

Концерни – статутні об'єднання підприємств промисловості, транспорту, банків, торгівлі, наукових організацій на основі повної фінансової залежності від одного або групи підприємств.

Консорціуми – тимчасові статутні об'єднання промислового та банківського капіталу для досягнення загальної мети.

Виробничі об'єднання – єдиний виробничо-господарський комплекс, до складу якого входять підприємства, конструкторські бюро, технологічні організації та ін.

Науково-виробничі об'єднання – об'єднання різних господарських одиниць, основою яких є потужна науково-дослідна, проектно-конструкторська або технологічна організація. Метою діяльності є розробка та впровадження у виробництво нових наукових розробок.

Об'єднання за галузевими, територіальними чи іншими принципами, в яких всі підприємства повністю незалежні одне від одного.

Використана література:

1. Яковенко Р. В. Технології продажу товарів / Роман Яковенко. – Кіровоград : Антураж А, 2003. – 212 с.
2. Яковенко Р. В. Тлумачний англо-український словник економічних термінів з елементами теорії та проблематики. Дидактичний довідник / Роман Яковенко. – [Вид. 2-ге, випр.]. – Кіровоград : видавець Лисенко В.Ф., 2015. – 130 с.
3. Яковенко Р. В. Основи теорії економіки для технічних спеціальностей : навч. посіб / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Поліграф-Сервіс”, 2009. – 120 с. : іл.

Р. В. ЯКОВЕНКО,

к.е.н., доцент